

CHANGEMAKER MAGASINET

Nr. 1 – 2021

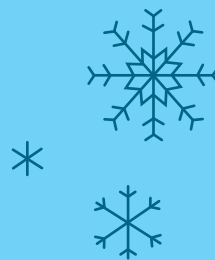

SOLIDARITET

SOLIDARITET TIL FRELSE OG FRUSTRASJON • PODCASTTIPS • FRYS OG SKRALLE, HVA VIL DU MEG?

VINTERSNU

Til tross for pandemien som har satt en stopp for flere av våre fysiske arrangementer, så fikk vi i slutten av februar til å arrangere VinterSNU i Kristiansand, for ungdom fra området.

Ungdom fra Kristiansand klar for en helg med kule folk, verdensforandring og morsomme aktiviteter.

Changemakers leder, Embla Mathisen.

Isabelle Malz er klar for VinterSNU like utenfor Kristiansand.

Changemakers 2. nestleder, Matilde Angeltveit, var ansvarlig for arrangementet.

F.v.: Hanan Dia Sardouk, Anniken Løkås, Maria Pavljuk, Kristin Tallaksen, Tora Nordstoga Sætre, Isabelle Malz

Lørdag kveld ble det digitalt program på VinterSNU med andre lokalgrupper.

Anniken Løkås er klar for VinterSNU.

Leder for PUKM, Naja Møretrø, hadde skoloring om klimakrisa og aktivisme.

Tora N. Sætre er klar for VinterSNU.

Maria Pavljuk, Kristin Tallaksen og Tora Nordstoga Sætre nyter været på brygga.

Med fint vær kunne deler av programmet foregå utendørs.

REDAKTØREN LÅNER ORDET

Kjære Changemakere,

Et nytt år har kommet og vi var klare for nye muligheter. Det føles kanskje ikke som de siste månedene har bydd på de største mulighetene, men likevel går det mot lysere tider og for oss er også pandemien på hell. Likevel vil dette prege hele verdenssamfunnet i lang tid og det er viktigere enn noen gang å stå sammen, i solidaritet.

Ifølge SNL er solidaritet, "en følelse av samhörighet og samhold mellom individer eller grupper av individer". Og aldri før har vel dette vært mer relevant, ikke bare har man forstått i hvilken grad vi som en verden henger sammen og viktigheten av å stå sammen fremfor å motarbeide hverandre. Men man har også stått sammen i dugnad og samarbeid både gjennom smitteverntiltak og vaksinefordeling.

I dette magasinet kan du lese mer om en rettferdig vaksinefordeling (s. 14-15). Hvis du derimot ønsker å få tankene over på noe annet enn korona har vi både

gitt deg boktips (s. 11) og podkasttips (s. 26) for både underholdene og informerende bøker og podkaster.

Solidaritet er viktig også utenfor korona, kampen for klima kan ikke stoppe opp. På side 18 og 19 kan du lese mer om klimafinansiering. Vi har også snakket med 4 av Changemakers samarbeidspartnere om hva de jobber med og deres håp for fremtiden (s. 20-21). I tillegg kan du lese mer om demonstrasjoner for fremtiden (s. 6-7).

Dette magasinet er fylt opp av gode artikler som kan informere og forhåpentligvis inspirere. Det er kanskje vanskelig å føle en sterk tro på solidaritet og handlekraft når hele verden står stille og man ikke har fått møte andre likesinnede på en god stund. Prøv å huske at vi er mange som står sammen, og sammen kan man skape en forskjell!

God solidarisk sommer!

Hilsen redaktøren

INNHold

6 Demonstrasjoner for fremtiden

10 Solidaritet til frelse eller frustrasjon

11 Boktips

12 Klimarettferdighet for urfolk

14 Dette er tiden for global solidaritet, ikke vaksinenasjonalisme!

18 Klimafinansiering - solidaritet eller ansvarlighet?

20 Tre internasjonale samarbeidspartnere

22 Frys og skralle, hva vil du meg?

24 Siste lederen

26 Nytt internasjonalt skattesystem?

27 Podcasttips!

28 VBN

30 Månedens Changemakere

Magasinet er gitt ut av Changemaker, Kirkens Nødhjelps ungdomsorganisasjon.

Norges politikk har globale konsekvenser. I Changemaker jobber ungdommer politisk og kreativt for at Norge skal ta sitt ansvar på alvor, og skape en mer rettferdig verden. Vi jobber med politisk påvirkning på temaene fred, gjeld og kapitalflukt, klima og miljø, global helse og internasjonal handel.

Klart vi kan forandre verden!

ANSVARLIG REDAKTØR:
Leder i Changemaker
Embla Regine Mathisen

REDAKTØR:
Frida Jøraholmen Andresen
Kontakt: redaktor@changemaker.no

REDAKSJONEN / BIDRAGSYTERE:
Sandra Butoyi
Juliane Therese Godager
Thorbjørnsen
Daniela Visekruna
Magnus Heier
Snorre Skagseth
Naja Amanda Lyngre Møretø
Tony Halsteindal
Matilde Angeltveit
Dinah Iversen

GRAFISK DESIGN:
Åsne Alstad Hanto

Denne publikasjonen er gjort mulig med støtte fra Norad.

TRYKK:
Merkur Grafisk AS

DISTRIBUSJON:
Helthjem Mediapost AS

Daniela Visekruna
er leder av
internasjonalt
arbeidsutvalg

DEMONSTRASJON FOR FREMTIDEN

Det var mye som tydet på at året 2020 skulle bli et historisk år med tanke på politisk engasjement, samhold og aktivisme. Flere millioner mennesker, over hele verden vendte ut mot gaten, og senere online, med en høy røst og et sterkt håp om at verden skulle, ville – rett og slett måtte bli mer rettferdig. Ja, flere millioner mennesker marsjerte solidarisk med et håp om store endringer og en lysere fremtid.

TEKST Daniela Visekruna **FOTO** Changemaker

Bevegelser slik som skolestreik for klimaet, Black Friday Amazon Protests, New Year's Hong Kong Protests og ikke minst Black Lives Matter spredde seg som ild i tørt gress med en sterk intensjon om å stå sammen og kjempe mot den urettferdigheten så mange av oss må stå ovenfor og leve med – hver eneste dag. I løpet av de første månedene av 2020 hadde disse bevegelsene spredt seg over hele verden, mens de uten tvil lyktes i å rette søkelyset mot en rekke systematiske urettferdigheter. Ifølge Global Protest Tracker, var det et par hjertesaker som spesielt stod på agendaen til demonstranter i 2020. Blant disse var valgfusk, korrupsjon, diskriminering og politibrutalitet.

Mens millioner av mennesker krevde at verdensledere skulle ta mer ansvar for den politikken som ble ført, spredde COVID-19 seg. Mange politiske kommentatorer og – ledere mente, og kanskje håpet, at dette ville være slutten på den sivile oppstandelsen. Men,

demonstrantene tilpasset seg raskt. Hyppig ble en rekke av de bevegelsene vi observerte på gatene nå flyttet over til en rekke sosiale media plattformer. Instagram, TikTok og Facebook ble tatt med storm av innlegg som i all hovedsak støttet Klimastreikerne, LGBTQ «a day of silence» og BLM bevegelsen. I tillegg vendte mange av demonstrantene tilbake til gatene, så fort til strengeste lockdown i en rekke land ble opphevet etter første bølge.

Er det et aspekt ved protester og demonstrasjoner som ofte blir brakt frem av samfunnsforskere, så er det deres evne til å skape samhold og solidaritet. Når flere millioner mennesker vender mot gaten for å samme protestere, innser man ofte at man ikke er alene i ønsket om å endre urettferdigheten. Protester bringer samfunnsproblematikk på agendaen, og kan føre til endringer i atferden til våre politikere. Og slik velter man den første brikken i domino-spillet. Slik skaper man store endringer.

Protester og demonstrasjoner er derfor et viktig politisk verktøy, og har historisk sett skapt store samfunnsendringer over hele verden.

Til tross for historisk gjennomslag, vil demonstranter ofte miste motet under prosessen ettersom man ikke alltid ser eller opplever de endringene man så sårt lengter etter. Men sannheten er at protester har en stor politisk virkning, bare at utfallet ikke alltid forekommer i den formen eller tidsrammen man i utgangspunktet ser for seg. Politiske endringer og prosesser er en langstrakt, og til tider utmattende prosess. Men, kjære Changemaker. Ikke mist motet. For hvert innlegg du deler i solidaritetens ånd på sosiale medier, for hver gang du står på gaten og roper med din sterkeste røst og for hver gang du føler deg liten i en så stor og urettferdig verden husk å ikke miste motet – Sammen skal vi forandre verden, et skritt av gangen.

NOTISER

SAMMEN STÅR VI STERKERE!

KAN (Kolleksjonen for Ansvarlig Næringsliv) er nå lansert og Changemaker et blant medlemmene. Dette er et samarbeid mellom aktører i næringslivet og sivilsamfunnet som ønsker en etisk lov for næringslivet. Kolleksjonen viser et bredt spekter av aktører som ønsker etikk og ansvarliggjøring for bedrifter. Ved å stå sammen kan vi stå opp for menneskerettigheter med en kraftigere røst enn hver for oss!

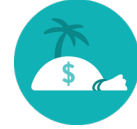
FOKUS PÅ MASSEUTRYDDELSE

Vi i klima- og miljøutvalget har et håp for tiden som kommer om at naturkrisen blir satt mer på agendaen. Mennesker og dyrs overlevelse er avhengige av komplekse økosystemer med biologisk mangfold for matsikkerhet og overlevelse. Måten vi i dag bruker naturen på fører blant annet til utryddelse av arter i et enormt tempo og degradering av skog, matjord og andre livsviktige arealer. Kampen mot klimakrisen og naturkrisen må trekke i samme retning. Den kampen skal Changemaker være med på.

GRUNNLOVSENDRING I CHILE KAN LEDE LANDET INN I EN NY TID

Chile er et av Sør-Amerikas mest fredelige land, men likevel er det grunnleggende forskjeller i landet som det siste året har ledet til voldelige demonstrasjoner. Demonstrantene mener at grunnloven innehar regler som hele tiden vil sørge for at det økonomiske gapet mellom samfunnsskissene vil opprettholdes. Dette gjør det umulig å bygge seg opp. Grunnloven de har i dag er skrevet av den tidligere diktatoren Augusto Pinochet, og er lagd for å sørge for at regjeringen har minimal makt over sosial velferd. Etter mange demonstrasjoner har politikerne sagt seg villige til å holde en folkeavstemning 25. oktober om omskriving av landets grunnlov. Målinger viser at rundt 80% av chilenerne vil stemme «ja». Dette kan være første steg mot et mer rettferdig system i Chile, og dermed et steg nærmere fred.

UTVIDELSE AV DSSI

DSSI (Debt suspension service initiative) ble iverksatt av G20 i mars, de 20 største økonomiene i verden. Det går ut på at de fattigste landene skulle få en pause på å betale tilbake lån, slik at de har nok penger til å komme seg gjennom koronakrisen. I utgangspunktet skulle DSSI vare ut 2020, men under årsmøtet til verdensbanken og IMF i midten av Oktober, ble det vedtatt å utvide gjeldsstoppet frem til midten av 2021.

URETTFERDIG VAKSINEFORDELING

Samtidig som mange lav- og mellominntektsland bærer enorme konsekvenser av pandemien, er tilgang til vaksiner stort sett forbeholdt verdens rikeste land. Mens 1 av 4 er vaksinert i rikes land, er bare 1 av 500 vaksinert i lav- og mellominntektsland! WHOs leder, FNs generalsekretær og flere menneskerettighetsorganisasjoner bruker ord som vaksineapartheid, vaksinenasjonalisme og brutal moralisk feilgrep for å beskrive den urettferdige fordelingen. Stadig økende politisk press og dramatiske situasjonen i India kan tvinge de rike landene til å revurdere sin posisjon. Mens legemiddelindustrien tjener penger på at pandemien forlenges, taper hele verdens utvikling.

TEMA: SOLIDARITET

Sandra Butoyi

studerer offentlig administrasjon og ledelse,
er medlem i Changemaker og sitter i
sentralsstyret til Natur og Ungdom

SOLIDARITET TIL FRELSE OG FRUSTRASJON

Solidaritet er et ord jeg i mange år brukte uten å forstå. Å snakke mye om noe du egentlig ikke forstår er helt vanlig praksis. Istedenfor å bruke mange timer på å bli klokere på et tema, så kan en spare tida og heller bare jasse med når det trengs. Da slipper en å tenke over hvor dum man egentlig høres ut. Det er også veldig spennende, fordi du vet aldri hvordan de rundt deg kommer til å reagere.

Hjem fra et Changemaker-seminar overhørte jeg en samtale mellom to medlemmer. Samtalen floret av store ord som "fattigdomsporno", "rettferdig fordeling" og så klart "solidaritet". Blodet kokte litt i meg. Først i frykt for at de skulle skjønne at jeg var våken, og at de skulle invitere meg med i samtalen. Deretter kom frustrasjonen. Ikke engang på bussen hjem skal en kunne slippe å bli plaget av uttrykket!

Som du kanskje har skjönt er jeg en av de personene som ikke har skjönt entusiasmen for solidaritet. Alle snakker om at det handler om å gjøre noe for

andre ut fra gjensidig forståelse og respekt, uten tanke på egen vinning. Men har de virkelig sett seg rundt? Når Norge eksporterer våpen til diktaturer, selskaper verden over setter profitt over etikk og Oljefondet tjener penger på klimaverstinger, så begynner jeg å lure på om vi mennesker gjør noe uten å få noe tilbake?

Alle snakker om hvor fantastisk solidaritet er. Det er ingenting som vekker sterkere følelse av samhold og felleskap som å gjøre noe for å skape endring. Hva så med de som ikke vil være med å forandre, eller bare ikke vil forandres?

De ender nok opp med å lide ensom og alene. Ingen andre å dele smerten med. Se på mens resten herjer rundt og roper høyt om "klart vi kan forandre verden!". Er det rett å la de uskyldige folk lide i solidaritetens navn?

Spør du meg så er det mange andre ting jeg gleder meg til å gjøre enn å snakke om solidaritet. Jeg gleder meg til at korona blir borte, slik at jeg kan kjempe for en mer rettferdig og solidarisk verden.

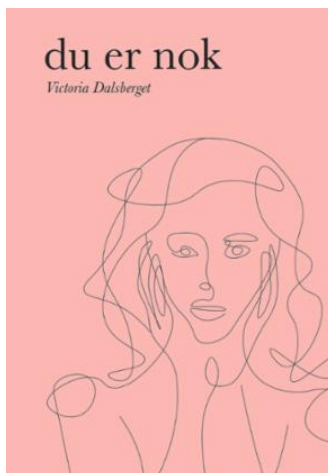
TEKST Daniela Visekruna

BOKTIPS

FRØKEN DETEKTIV: PRINSEN OG MALERIET

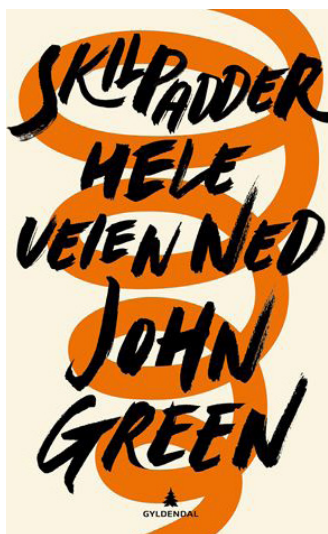
Nancy Drew er en 16 år gammel jente som løser både store og små mysterier sammen med sine gode venner Bess og George. Fortellingene om Nancy Drew er fordelt på nesten 200 bøker, og er perfekt lesestoff dersom man trenger spennende og god underholdning i pandemien.

DU ER NOK

Victoria Dalsberget, bak instagramkontoen enkel_poesi, har samlet noen av sine beste verk i boken «du er nok».

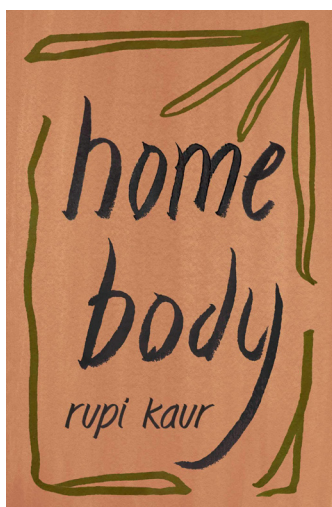
Victoria skriver vakre og treffende dikt om ulike temaer som ungdommer i dag sliter med; blant annet selvbilde, selvtillit og kroppsfokus. Hun gjør et forsøk på å forlate leseren med et inntrykk av at: du er sterk nok, fin nok, flink nok og god nok.

SKILPADDER HELE VEIEN NED

«Skilpadder hele veien ned» er en fortelling om livslangt vennskap, psykiske lidelser og en jente som forsøker å gjøre sitt beste for å ha en normal hverdag til tross for at hodet er fylt med utfordrende tankespiraler.

Romanen til Green er et viktig bidrag som belyser utfordringene knyttet til psykiske lidelser på en viktig og til tider morsom måte.

HOME BODY

Rupi Kaur har blitt en verdenskjent poet, med utgivelsene som blant annet «milk and honey» og «the sun and her flowers». Nå har poet kommet ut med nok en diktsamling – nemlig «home body».

I «home body» tar Kaur oss med på en intim reise i fortiden, nåtiden og det fremtidige potensialet i et forsøk på å minne leseren på å akseptere seg selv og omfavne store forandringer.

VERDEN PÅ VIPPEPUNKTET

Dag O. Hessen, en av Norges fremste biologer, viser i boken «Verden på vippepunktet» hvordan det står til med natur og klima. Han tar sitt utgangspunkt i forskning, og forklarer hvordan mennesket påvirker klimaet og konsekvensene dette kan medføre.

«Verden på Vippepunktet» er perfekt for deg som ønsker å få et innblikk i vanskelig forskning, på en godt forklart og enkel måte.

KLIMARETTFERDIGHET FOR URFOLK

Krisesituasjoner skaper ulikheter i samfunnet. De som er rike blir ofte rikere, mens de som er fattige ofte blir fattigere. Klimakrisa er ikke noe unntak, vi ser allerede at klimaendringer rammer svært ulikt. Løsninga? Klimarettferdighet for alle, også urfolk her hjemme.

TEKST Juliane Thorbjørnsen **FOTO** Heiko Junge/NTB

Konsekvensene av et varmenende klima fortsetter å skape store urettferdigheter i verden og truer de grunnleggende menneskerettighetene som retten til liv, helse, et sted å bo, og skolegang til flere millioner mennesker. For å best bevare folks menneskerettigheter og -verd, må veien ut av klimakrisa være bygget på en forståelse av klimarettferdighet; en teori som oppstod fra grasrotorganisering og som går ut på at responsene vi har til klimaendringene blir mer rettferdige om

de også tar hensyn til de sårbare gruppene i samfunnet (Tokar, 2019).

KLIMARETTFERDIGHET: HVA ER DET, OG HVA BETYR DET FOR NORGE?

Klimarettferdighet anerkjenner at marginaliserte grupper, definert etter karakteristikk som kjønn, etnisk bakgrunn eller sosioøkonomisk status, er mer utsatt for de ødeleggende effektene av klimaendringene. Samtidig er det gjerne disse gruppene som har bidratt

minst til høye klimautslipp (Meikle, Wilson & Jafry), og som sjeldent blir inkludert i beslutningsprosessene for hvordan et land skal håndtere klimakrisa (Stabinsky, 2018). Disse sårbare gruppene har derfor ofte lite mulighet til å påvirke klimapolitikken.

En kan fort tenke at dette er en problematikk som kun gjelder befolkninger i det globale sør, eller urfolk innerst i regnskogen som kuttes ned i et stadig hyppigere tempo. Realiteten er at

Juliane Thorbjørnsen

jobber med marinforsøpling i strandrydderorganisasjonen In The Same Boat. Hun har en master i menneskerettigheter fra University College London, med spesialisering i klimarettferdighet.

klimaurettferdighet rammer hardt verden over, og det er også noe som Samene, et arktisk urfolk, nå står overfor her i Norge.

Det jeg drømmer om er at Norge skal møte opp på de internasjonale klimatoppmøtene og si «Vi står for klimaurettferdige løsninger til den globale krisa vi står i». For at denne drømmen skal kunne bli en virkelighet må vi begynne å føre politikk som bevarer om rettighetene til alle folk, både urfolk i Sør-Amerika så vel som urfolket i Sápmi. Det er ikke klimaurettferdighet å bruke masse penger på å bevare regnskogen i Brasil gjennom prosjekter som REDD+, om vi ikke også bevarer naturområdene her hjemme som samene bruker til reindrift, jakt, fiske, sanking, og jordbruk.

Så hvordan kan Norge føre mer rettferdig klimapolitikk som tar spesielt hensyn til urfolksrettigheter?

KLIMAENDRINGER I ARKTIS

Vi kan allerede både se og kjenne konsekvensene av klimaendringer med den økte hyppigheten av naturkatastrofer som skogbrann, orkaner eller flom. I Norge så er endringene i klimaet mest tydelige i Arktis, en region med mye urørt natur og sårbare økosystemer. I gjennomsnitt så varmes Arktis dobbelt så fort som resten av verden (IPCC, 2014) og endringene i klima vil raskere bli mer tydeligere her enn andre steder i landet. Derfor er det ingen tvil om at naturen og folkene som bor i Arktis er spesielt utsatte for konsekvensene av klimaendringer.

For samene så kommer ikke denne sårbarheten nødvendigvis av at man mislykkes i tilpasningen til variasjonene i klimaet. Urfolk har tilpasset seg endringer i flere tusen år og sitter på mye kompetanse som gjør dem til motstandsdyktige folk i møte med klimaendringer. Problemet ligger

heller i at tilpasningsmulighetene er begrenset i Norge på grunn av presset på samiske næringer fra forvaltningen av naturområdene (Retter, 2011).

NORGES (U)RETTFERDIGE KLIMAPOLITIKK

Jeg anser rettferdig politikk som når de sosiale, politiske og økonomiske strukturene i samfunnet aktivt sørger for at alle medlemmer har lik mulighet til å delta i demokratiske prosesser. Urettferdighet vil da bety at det er en mangel på betydningsfull deltagelse, eller at det er hindre som stenger folk ute fra samfunnet.

Med denne forståelsen kan man nyansere rettferdighetsbildet. For det stemmer at samer i Norge har mange rettigheter på papiret, og at de blir behandlet av staten betydelige bedre og lever i mye større sikkerhet enn mange andre urfolk. Når det er sagt, så samsvarer ikke norsk klimapolitikk nødvendigvis med klimaurettferdighet for samene.

Det kan oppleves urettferdighet i mangelen på anerkjennelse og kunnskap om samene i storsamfunnet. Videre så kan det oppleves i den skjeve fordelingen av byrdene og godene i klimapolitikken. Det er ofte samene som må gi slipp på naturområder hvor det drives med reindrift og andre virksomheter for at Norge skal kunne kutte ned utslippene sine ved å bygge ny infrastruktur for fornybar energi. Urettferdighet kan også oppleves i mangelen på betydningsfull involvering i bestemmelsesprosessene rundt forvaltning av naturområder. Selv om samer ofte blir invitert til konsultasjoner, er det sjeldent at verken natur eller samiske interesser kan konkurrere med potensiell økonomisk gevinst.

For å skape klimaurettferdighet for

samene handler det om hvilken verdi vi legger i naturområdene våre. Vil vi noen gang slutte å se på naturen som noe annet enn en mulig økonomisk ressurs, og heller som noe med en unik verdi i seg selv?

FAKTA

- Urfolk er beskyttet av den Internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) konvensjonen 169. Norge ratifiserte konvensjonen i 1990.
- Sápmi, samenes historiske bosetningsområde, strekker seg gjennom Norge, Sverige, Finland og Russland.
- Norge brukte lenge enorme ressurser på å undertrykke det samiske folk. På 1900-tallet ble for eksempel barn i Finnmark fjernet fra familiene sine og satt på internat hvor det var forbudt å praktisere samiske språk.
- Alta-konflikten omhandlet de nasjonale protestene på slutten av 1970-tallet til utbyggingen av et vassdrag i reindriftsområder i Alta. Dette var første gang storsamfunnet i Norge virkelig fikk øynene opp for samenes urettferdige behandling.
- Etter Alta-konflikten har samene i Norge fått bedre selvbestemmelse og anerkjennelse av rettighetene sine i loven. Sametinget er samenes eget politiske bestemmelsesorgan. Finnmarksloven fra 2005 sørger for økt selvbestemmelse ved å gi samene forvaltningsrettigheter av grunn og naturressurser i Finnmark.

Hjorthol, L. M., (2006), Alta: Kraftkampen som utfordret statens makt, Gyldendal Akademisk Forlag: Oslo
Hætta, O. M., (2007), Samene - et arktisk urfolk, Davvi Girji: Kárášjohka

IPCC, 2014: Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, R.K. Pachauri and L.A. Meyer (eds.)]. IPCC, Geneva, Switzerland

Meikle, M., Wilson, J. and Jafry, T. (2016). Climate justice: between Mammon and Mother Earth. International Journal of Climate Change Strategies and Management, 35 8(4), pp.488-504

Retter, G-B. (2011) Samisk kultur under et klima i endring. Ottar - Mot et varmere og våtere klima?, 287 (4)

Stabinsky, D. (2018). Climate Justice and Human Rights. In: Routledge Handbook of Human Rights and Climate Governance. Routledge: New York

Tokar, B. (2019). On the evolution and continuing development of the Climate Justice movement. In: T. Jafry, ed., Routledge Handbook of Climate Justice. Routledge: New York

Tony Halsteindal

er medlem i politisk utvalg
for global helse.

DETTE ER TIDEN FOR GLOBAL SOLIDARITET, IKKE VAKSINENASJONALISME!

TEKST Tony Halsteindal **FOTO** The Economist

Vaksinene mot covid-19 kom som en stor fornøyelse for oss alle, men så langt er det de rikeste landene som har nytt den mest. De har nå kjøpt opp mer enn halvparten av verdens korona vaksiner, til tross for de kun utgjør kun 16 prosent av verdens befolkning. Om den nåværende trenden fortsetter vil ikke mesteparten av Afrika og Asia ha tilstrekkelig med vaksinerte før slutten av 2022 eller tidlig 2023.

Norges bidrag til global vaksinering mot korona har vært bemerkelsesverdig, men en fullverdig satsing må inkludere opphevelse av patentrettigheter. Patent og profitt står nå i veien for en fullstendig utryddelse av covid-19. I mange u-land er prisen rett og slett for høy og en økt produksjonskapasitet av vaksiner burde være en selvfølge i disse tider.

En stor barriere til økt produksjon av vaksinene finner vi i TRIPS-avtalen. Dette er en internasjonal avtale underlagt Verdens handelsorganisasjon (WTO) som lar farmasøytiske selskap ta patent på en rekke livsviktige medisiner, blant annet korona vaksinene. I november i fjor, når vaksinene var rett rundt hjørnet, kom det et krav fra India og Sør-Afrika om å midlertidig oppheve patentrettighetene på legemidler

tilknyttet covid-19-pandemien. Norge stemte med flertallet, og det ble et soleklart nei. Tydeligvis står innovasjon og eiendomsrett høyere på agendaen hos den nåværende regjeringen enn en korona-fri verden. Opphevelsen ble igjen tatt opp på et WTO møte nå i mars, og ble igjen nedstemt. Derimot ser vi en økende støtte for opphevelsen og forhåpentligvis er den stor nok til juni, når dette atter en gang vil bli diskutert.

Dette er ikke tiden for å være grådig. I fjor snakket vi om en nasjonal dugnad mot korona, vel nå er det på tide med en global dugnad. Vi kan ikke fortsette å la medisingigantene tviholde på kunnskap og teknologi som kan redde millioner av liv. Tankegangen at vi må ivareta nåværende ordningen for å opprettholde innovasjon og progresjon, er latterlig. Dette er den samme ordningen som sørget for at polio ble utryddet i Afrika i 2020, hele 22 år etter Europa. Vi har sett flere mennesker dø av hiv etter at det ble utviklet medikamenter mot det. Det er tydelig at det nåværende markedet ikke er tilrettelagt for global helse. Dette er unntakstilstander, så gjør et unntak.

Waiting game

Covid-19, when will widespread vaccination coverage be achieved?

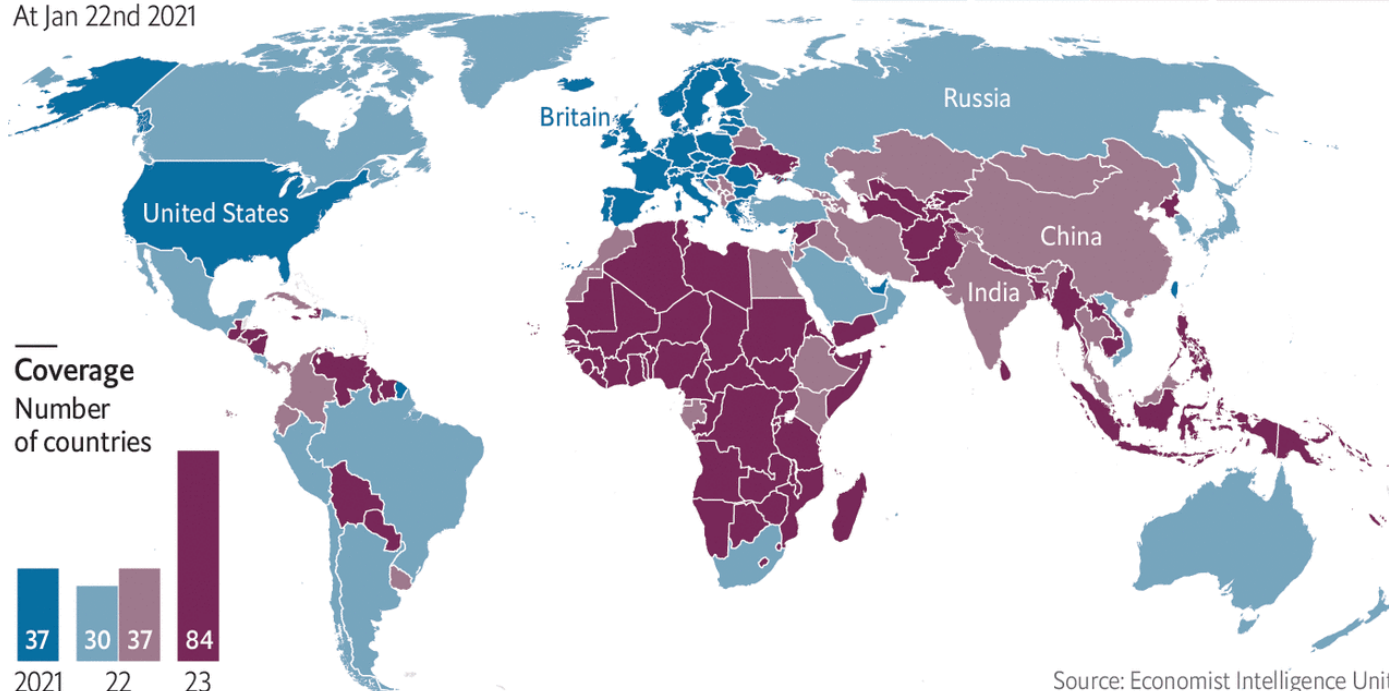
Late 2021

Mid 2022

Late 2022

from early 2023

At Jan 22nd 2021

5 MYTER OM FORDELINGEN AV KORONAVAKSINEN GLOBALT

Hentet fra Leger Uten Grenser

Vaksinenasjonalismen er riktig løsning: Vi må hjelpe oss selv før vi hjelper andre.

«Ingen er trygge før alle er trygge» er ikke bare et uttrykk, men helt reelt. I en globalisert verden kan ingen land, ei heller en verdensdel, overvinne viruset alene. Flokkimmunitet mot covid-19 kan bare sikres gjennom en global, bred vaksinedekning.

Det er ikke noe som tyder på at patenter og immaterielle rettigheter er en del av problemet med dagens urettferdige fordeling.

Nå, under pandemien, utgjør patentene særlig et problem for lavinntektsland som ofte havner bakerst i vaksine- utstyrs- og medisinkøen, i tillegg til at patenter forhindrer dem i å sette i gang egen produksjon. Patenter og immaterielle

rettigheter skaper usikkerhet når det kommer til tilgang, hindrer konkurranse og holder prisene høye for lav- og mellominntektsland.

Uten patenter vil ikke legemiddelselskapene ha motivasjon til å forske frem nye oppfinnelser.

Det er nødvendig å understreke at offentlige institusjoner har investert svært store summer i forskning og utvikling av vaksinene. Moderna har mottatt nesten 2,5 milliarder av USA (Selskapet mottok 483 millioner dollar i april, 472 millioner dollar i juli og 1,525 milliarder dollar i august). Pfizer har gjennom støtte fra tyske myndigheter til partneren BioNTech fått nesten 443 millioner dollar og et lån på over 118 millioner fra Den Europeiske Investeringsbanken.

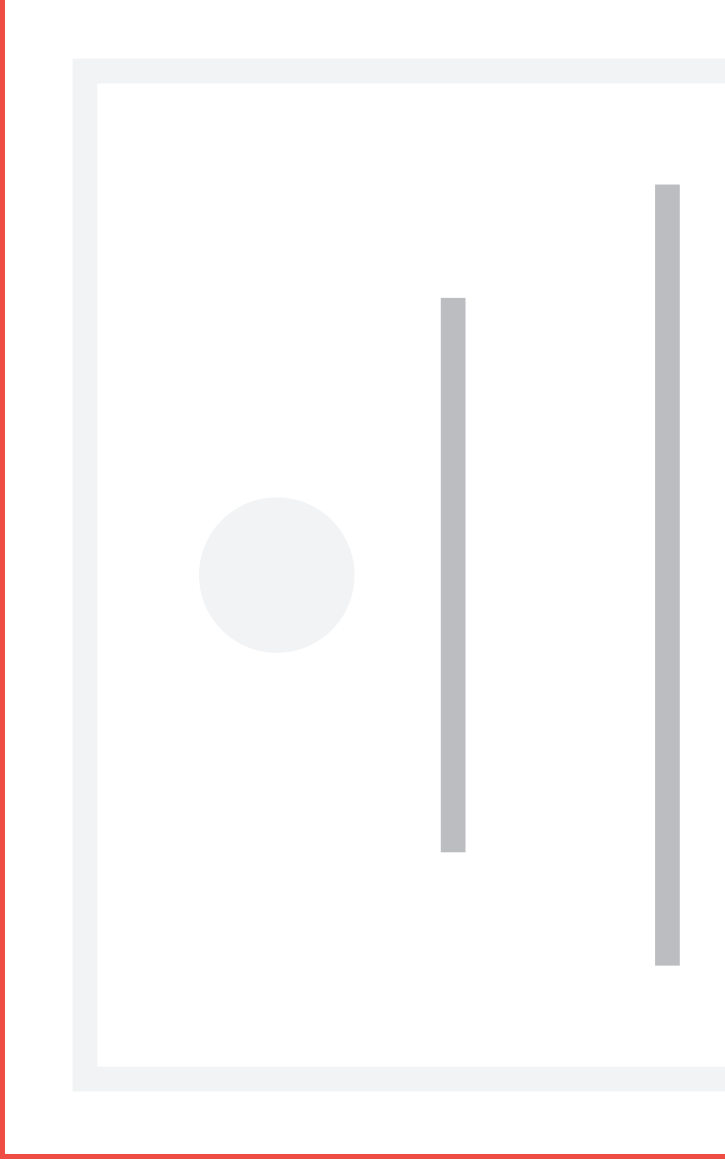
Norges handlinger har ikke så mye å si i det store bildet.

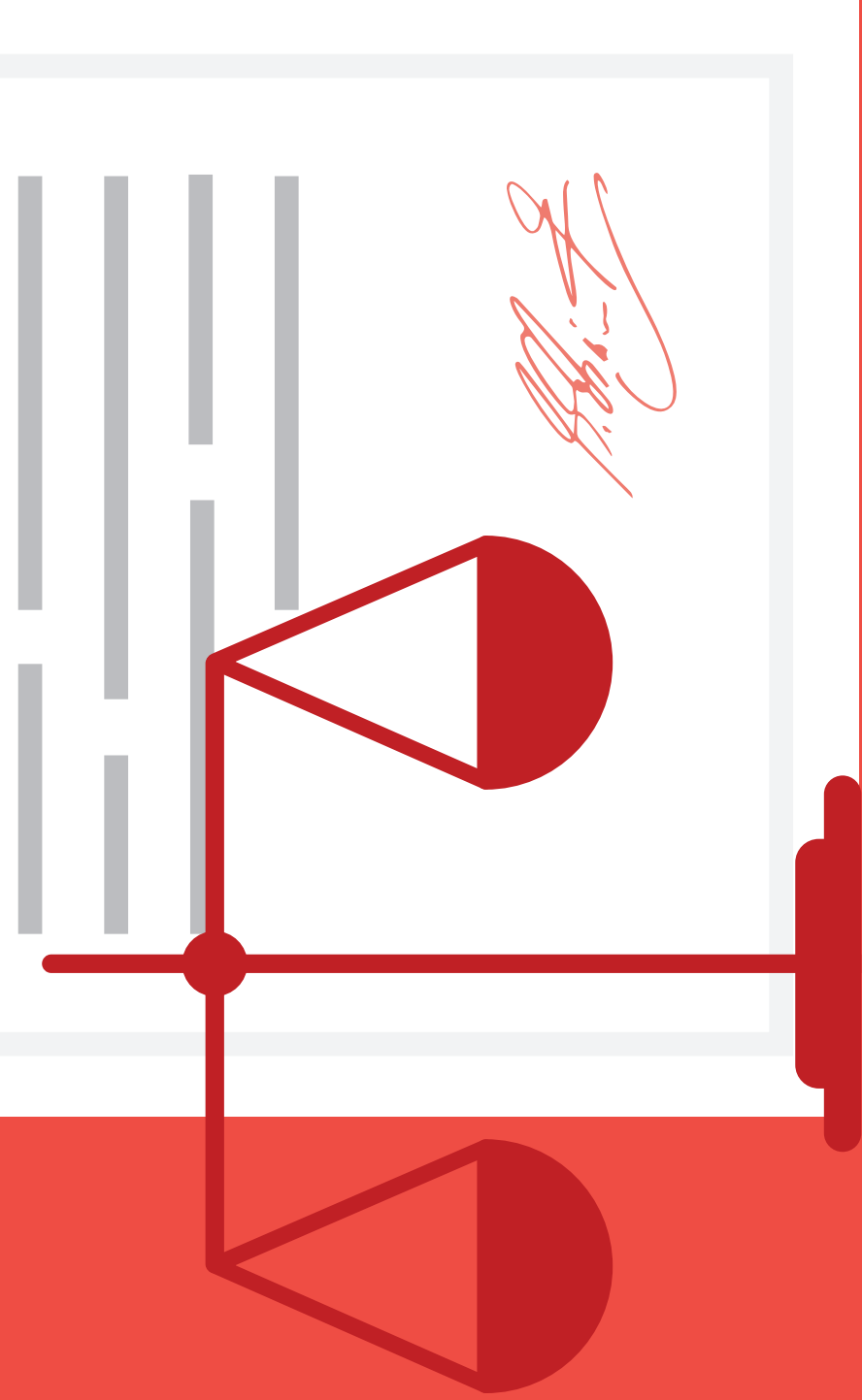
Norge er befolkningsmessig et lite land, men ingen «hvem som helst» innen global helse og i internasjonale vaksinespørsmål. Sammen med Sør-Afrika leder Norge rådet for et initiativ som skal sikre rettferdig tilgang til vaksiner, medisiner og testutstyr, det såkalte Access to Covid Tools Accelerator (ACT-A).

Det er naivt å tro at lav- og mellominntektsland kan sette i gang produksjon av vaksiner selv.

Lav- og mellominntektsland har lenge produsert og levert kvalitetssikrede medisinske produkter, inkludert vaksiner. 72 av de 158 forhåndskvalifiserte vaksinene under WHOs Prequalification Programme er produsert av vaksineprodusenter i lav- og mellominntektsland.

HURRA!

Norge skal få en åpenhetslov som skal sikre
et mer etisk næringsliv.

Naja Amanda Lyng Mørtrø
er leder for politisk utvalg
for klima og miljø.

KLIMAFINANSIERING – SOLIDARITET ELLER ANSVARLIGHET?

Hvorfor gjeldspolitik og klimapolitikk må ses i sammenheng.

TEKST Naja Amanda Lyng Mørtrø **FOTO** Privat

Gjennom Parisavtalen har Norge sammen med resten av verdens land blitt enige om at vi skal kutte halvparten av verdens klimagassutslipp innen 2030. Vi har også blitt enige om at det skal skje på en mest mulig rettferdig måte med fokus på at landene i verden har et felles, men differensiert ansvar. Det betyr at land som har høye historiske utslipp, og har tjent seg rike og utviklet seg basert på fossile brensl, må ta den største byrden og gå foran i omstillinga. Parisavtalen anerkjenner også at klimaendringene treffer svært skjevt, både geografisk og sosioøkonomisk. Og det er tydelig at det ikke er de landene som har mest skyld i den krisen vi står i som opplever de

verste konsekvensene.

Det er her behovet for klimafinansiering kommer inn i bildet. Den grønne og rettferdige omstillinga som skal skje innen de neste ni årene er svært kostbar. I tillegg skaper klimaendringene store ødeleggelser allerede i dag. Dette krever en enorm økning i klimafinansiering fra rike til fattigere land. Fra 2020 skulle dette samlet sett være 100 milliarder dollar årlig. Omtrent to tredjedeler av pengene gis i dag som lån. Det er kanskje nødvendig for å mobilisere nok penger, men er samtidig problematisk av flere grunner:

- Mange land er i dag enten i, eller på

randen av, gjeldskrise - det betyr at det er lite økonomisk bærekraftig å ta opp mer lån, særlig hvis disse lånene er gitt på ugunstige vilkår

- Fattige land som opplever ødeleggende vær- og klimarelaterte katastrofer, burde ikke måtte ta opp lån for å betale for klimaendringene som skjer i stor grad på grunn av rike lands utslipp
- Penger som lånes bort skal jo betales tilbake. Dette fører til at långiverne som i utgangspunktet har skyld i klimaendringene ender opp med å tjene penger på klimafinansieringen - dette går i mot forurensere betaler-prinsippet og en rettferdig ansvarsfordeling
- Man havner i en ond sirkel: sårbarhet

Leder av klima- og miljøutvalget, Naja Møretrø, deltok den 2. mars i panelsamtale om klimafinansiering og gjeldsbyrder. Panelsamtalen var i regi av SLUG, og kan ses på deres facebookside.

for klimaendringene gjør at det blir dyrere å ta opp lån på grunn av høyere risiko. Det gjør at landene som blir hardest rammet av klimaendringene må sette av mer ressurser til å betjene lånet, og kan dermed bruke mindre penger på reparering av skader, tilpasning og utslippskutt. Når de nå har mindre midler å bruke på dette, øker igjen klimasårbarheten og videre også lånekostnadene. Samtidig har de også mindre penger å bruke på andre viktige ting som utdanning og helse.

Som vi ser henger global klimapolitikk, og gjeldspolitikkt tett sammen - eller det burde iallfall gjøre det. I altfor stor

grad blir ikke gjeldsspørsmål tatt i betraktning når det jobbes med klima i FN, og motsatt. Dette er til tross for at Parisavtalen anerkjenner at den globale klimakampen ikke kun handler om å kutte utslipp, men om menneskerettigheter og fattigdomsbekjempelse.

Solidaritet på tvers av landegrenser er på den måten en viktig del av Parisavtalen, og helt nødvendig for å få til målene vi har satt oss. Men solidariteten må også i større grad være grunnet i at de som burde ta størst ansvar, faktisk gjør det.

KLIMAFINANSIERING

er penger som går til klimatiltak i utviklingsland, og er en viktig del av Parisavtalen. Disse pengene skal gå fra rike til fattigere land og brukes til utslippskutt, og tilpasning til de klimaendringene som allerede skjer.

GJELD

er penger en lånetaker er forpliktet til å betale tilbake til en långiver. Mange utviklingsland har veldig stor gjeld, noe som gjør det vanskelig å finansiere viktige ting som velferd- og klimatiltak.

TRE KJAPPE MED INTERNASJONALE SAMARBEIDSPARTNERE

TEKST Daniela Visekruna FOTO Privat

HVA HETER DU, HVOR BOR DU OG HVILKEN ORGANISASJON ER DU AKTIV I?

Mitt navn er Irambona Pacis-Alarine, og jeg bor i Burundi, Afrika. Jeg arbeider for en organisasjon som er kalt WeUp For Future («WUFF»).

HVA ER HOVEDTEMATIKKEN SOM ORGANISASJONEN DIN ARBEIDER MED, FOR ØYEBLIKKET?

Vår organisasjon setter søkelys på unge mennesker og kvinner. Og med dette fokuserer vi mest på lederskap, utdanning og utvikling.

HVA ER DITT STØRSTE HÅP ELLER ØNSKE FOR FREMTIDEN?

Mitt største håp for fremtiden er å se at unge mennesker i Afrika er engasjerte, utdannet og sterke. Og i stand til å, sammen bygge bærekraftige samfunn.

HVA HETER DU, HVOR BOR DU OG HVILKEN ORGANISASJON ER DU AKTIV I?

Mitt navn er Dorina, og jeg er aktiv i Bread for the World Youth i Tyskland.

HVA ER HOVEDTEMATIKKEN SOM ORGANISASJONEN DIN JOBBER MED, FOR ØYEBLIKKET?

Vi setter søkelys på tematikk som omhandler global rettferdighet, fra et ungdomsperspektiv. For øyeblikket er vi i avslutningsfasen til vår siste kampanje for en «due diligence law», ettersom det er et forslag som i disse blir diskutert i vårt parlament. Utenom det, arbeider vi med et bredt spektrum av saker: alt fra utdanning til klimaendringer.

HVA ER DITT STØRSTE HÅP ELLER ØNSKE FOR FREMTIDEN?

I Bread for the World Youth liker vi å snakke om utopier. Min utopi er en verden med rettferdighet uten diskriminering. Jeg ønsker med en verden, hvor privilegerte mennesker vil slutte å bruke deres erfaringer som en standardmåling for andre, slik at vi faktisk kan begynne å lytte og lære fra ulike livserfaringer og overkomme det diskriminerende systemet vi er i dag, og den ideologien som ligger bak det.

HVA HETER DU, HVOR BOR DU OG HVILKEN ORGANISASJON ER DU AKTIV I?

Hei, Changemaker Norge! Mitt navn er Lida Silferhuth og jeg er lederen i Changemaker Finland dette året. Jeg bor i Helsinki og har vært et aktivt medlem i Changemaker Finland i mange år!

HVILKEN TEMATIKK ARBEIDER DERES ORGANISASJON MED, FOR ØYEBLIKKET?

Changemaker Finland arbeider for øyeblikket med tematikken «Frihet på internett». Det som er viktig for oss er å trekke oppmerksomheten mot hets på nettet, som unge aktivister stadig møter. Videre, så ønsker vi også å rette søkelyset mot spørsmål som handler om rettferdighet på internett: Hvem er det som kan benytte nettet og hvilke kunnskaper er nødvendige for å bruke det på en medmenneskelig måte? Vi ønsker at den massive mengden med diskriminering på nett skal få mer oppmerksomhet, i håp om at internett skal bli et sted fylt med gjensidig respekt.

HVA ER DITT STØRSTE ØNSKE ELLER HÅP FOR FREMTIDEN?

Wow, jeg har mange håp og ønsker for fremtiden. Men, det jeg ønsker meg mest er at menneskeheten skal kunne komme sammen for å minimalisere tapte liv som er et resultat av økologiske katastrofer. I tillegg, ønsker jeg at vi alle skal oppfører oss bedre mot hverandre: slik at vi kan få slutt på diskriminering, hat og misogyni.

Daniela Visekruna
er leder av internasjonalt arbeidsutvalg.

HVA HETER DU, HVOR BOR DU OG HVILKEN ORGANISASJON ER DU AKTIV I?

Mitt navn er Camila Kerasy Rago Lopes, og jeg bor i Recife, Nordvest i Brasil og jeg er aktiv i en organisasjon som heter Diaconia. Vi er en organisasjon som arbeider med å promotere rettferdighet og utvikling. For det meste arbeider vi i den Nord-Vestlige delen av Brasil, ettersom denne regionen er mest påvirket av sosial ulikhet, hvor nesten 10 millioner mennesker lever i ekstrem fattigdom.

HVA ER HOVEDTEMATIKKEN SOM DIN ORGANISASJON JOBBER MED, FOR ØYEBLIKKET?

Diaconia ønsker å promotere sivile rettigheter for unge mennesker og likestilling. Gjennom vårt arbeid i å rette søkelyset på problematiske områder i Brasil ønsker vi å stryke unge mennesker og kvinner slik at de kan anse seg selv som en transformerende og viktig stemme. Vi ønsker at ungdom og kvinner skal fremme lederskap og ta en delaktig og viktige roller når det kommer til oppbygningen av et rettferdig, respektfullt og borgerlig samfunn for alle.

HVA ER DITT STØRSTE HÅP ELLER ØNSKE FOR FREMTIDEN?

Vi lever i en veldig utfordrende tid i det brasilianske samfunnet, ettersom vi er midt under en pandemi med en regjering som ikke tar nok ansvar til å håndtere flere kriser-politiske, økonomiske og sosiale – som vi står ovenfor. Det er under slike perioder at mobilisering, solidaritet og håp må bli gjenfødt fra askene. Vi er de som bygger håpet, hver eneste dag. Mitt største ønske er at alle skal fortsette å håpe, i den tro at vi vil leve i en tid hvor vaksinen er tilgjengelig for alle og fred og rettferdighet råder mellom oss.

FRYS OG SKRALLE, H

Handelsavtaler mellom land er en viktig del av dagens handelssystem, men knudrete språk og en rekke klausuler kan gjøre dem vanskelige å forstå. Målet for denne artikkelen er å forklare hva frys- og skralleklausuler er og hvorfor de ikke bør være en del av fremtidige avtaler om tjenestehandel.

TEKST Snorre Skagseth

ILLUSTRASJON Åsne Alstad Hanto

LA OSS BEGYNNE MED TJENESTEHADEL.

Tjenestehandel er ytelser som ikke inneholder en fysisk vare. I praksis betyr det alt fra konsulentvirksomhet og finanstjenester til postvesen, utdanning og helsetjenester. Tjenestehandel utgjør

en stor del av en velutviklet økonomi som den norske og er viktig for norsk eksportnæring. Det samme gjelder for mange av verdens høyinntektsland. Tjenestehandel har derfor blitt et viktig fokus i mange bilaterale og multilaterale handelsavtaler.

I grove trekk gir handelsavtaler økt tilgang til markeder og lavere importavgifter mellom landene som inngår avtalen. I slike avtaler har frys- og skralleklausuler blitt brukt for å hindre økt forskjellsbehandling mellom nasjonale og internasjonale selskaper.

EN FRYSKLAUSUL gjør at avtalepartene må liste alle bransjer de ønsker å beholde muligheten til å diskriminere mellom nasjonale og internasjonale bedrifter. Når avtalen er inngått kan ikke landet introdusere nye barrierer. Det vil si at staten gir fra seg muligheten til å for eksempel subsidiere lokale bedrifter i bransjer som ikke er nevnt i avtalen.

EN SKRALLEKLAUSUL fungerer som verktøyet mekanismen har sitt

navn fra. Altså, regelendringer etter handelsavtalen er inngått kan bare føre til mindre forskjellsbehandling. Skrallen gjør at land etter en liberalisering av regelverket ikke kan gjeninnføre tiltak som forskjellsbehandler. Et eksempel er hvordan Norge i TiSA (Trade in Services Agreement) forhandlingene ga kravet om at daglig leder i en Norsk etablert bedrift må ha fast bosted i Norge opp for skralle. Det vil si at hvis Norge på et senere tidspunkt fjerner dette kravet, vil det ikke kunne bli gjeninnført.

Klausulene tar ikke fra stater muligheten til å introdusere reguleringer og standarder så lenge disse behandler alle tjenesteytere likt. Stater har derfor fortsatt mulighet til å både skjerpe miljøreguleringer og øke minstelønnen, så lenge det ikke diskriminerer mellom lokale og internasjonale selskaper.

Mekanismene gir ikke i seg selv utenlandske selskap adgang til markedet, men regulerer forskjellsbehandling for selskaper som allerede er inne på markedet.

Snorre Skagseth
studerer
samfunnsøkonomi ved
Universitet i Oslo og er
medlem av PUIH.

HVA VIL DU MEG?

HVORFOR VIL REGJERINGEN HA DEM?

Norge er en liten og åpen økonomi. Dette betyr at internasjonal handel utgjør en stor del av verdiene produsert i landet og legger grunnlaget for mange arbeidsplasser. Økt eksport fører til flere arbeidsplasser og oppgang i Norsk økonomi. Frys- og skralleklausuler øker forutsigbarhet for bedrifter som opererer i utlandet. Et eksempel kan være en norsk bedrift som har klart å etablere seg på det amerikanske markedet. Med frys- og skralleklausuler kan de være sikre på at konkurransevilkårene mot amerikanske selskaper utelukkende kan forbedres over tid. Dette gjør risikoen ved å utvide den amerikanske delen av operasjonen deres mindre og ytterligere investeringer sikrere. Økte investeringer fører til mer produksjon, høyere inntekter og flere arbeidsplasser. Summa summarum: Selskapet er fornøyd og regjeringen er fornøyd.

HVA ER SÅ PROBLEMET?

Handelsavtaler blir nesten alltid utarbeidet uten at folk har innsyn. Dette hindrer både opposisjonspolitikere

og sivilsamfunnet i å kunne kritisere regjeringen underveis som avtalen forhandles. Om en handelsavtale blir vedtatt med frys- og skralleklausuler vil det medføre at også fremtidige regjeringer vil være bundet av avtalen. Dette er et demokratisk problem. La oss si at folket ønsker innstramninger i handelspolitikken og velger et Storting på bakgrunn av dette. Dette nye Stortinget vil ikke kunne endre lover knyttet til klausulene uten å si opp eller reforhandle avtalen. Dette er dyrt, tidkrevende og politisk vanskelig. Slik henger de gamle styresmaktenes politikk igjen og begrenser folkeviljen.

Frys- og skralleklausuler kan også være et hinder for økonomisk utvikling, spesielt i lavinntektsland. Ta for eksempel Telenor, en av verdens største teleoperatører. Telenor startet som et statlig eid selskap i et sterkt regulert marked. Dette gjorde at man i Norge fikk et telenett med bred dekning i både by og bygd. Ved å bygge det norske telenettet opparbeidet selskapet seg viktig kompetanse. I dag er Telenor delprivatisert og bygger ut

telenettet i en rekke lavinntektsland. Om regjeringer i disse landene har frys- og skralleklausuler med den norske stat vil introduksjonen av et statlig teleselskap bygget etter Telenor sin modell være ulovlig. Dette begrenser lavinntektslands mulighet til å investere i viktig kompetanse og fremtidige eksportnæringer, slik den norske stat gjorde med Telenor.

CHANGEMAKER MENER...

at det demokratiske og det utviklingspolitiske problemet med frys- og skralleklausuler er så store at mekanismene ikke skal brukes i avtaler om tjenestehandel. Handelssystemet burde vris til fordel for lav- og mellominntektsland og ikke undergrave demokratiet. Frys og skralleklausuler gjør det motsatt og er med på å opprettholde et handelssystem satt på de rike landenes premisser.

LEDEREN

KJÆRE CHANGEMAKERE – TAKK!

I en krisetid blir våre verdier satt press på. Prioriteringene blir hardere, og konfliktnivå større. Det har den siste tiden bevist. Det er skummelt å se at en økende grad av nordmenn syns ordet globalisering er et uord og at Norges innsats for vaksinetilgang internasjonalt er unødvendig (det virker hvertfall slik om man skal bedømme ut i fra kommentarfelt). Enten man liker det eller ei så er verden sammensatt, og våre tids største utfordringer kan ikke løses i et vakum. Vi trenger sterkt internasjonalt samarbeid, en stor dose solidaritet og enda flere Changemakere som minner oss på at våre bidrag nytter. Dette har Changemaker vært en stemme for den siste tiden. Vår respons på vaksinedebatten kan dere høre i vår kjære forandningspodd.

Når skillelinjene i politikken blir hardere er det gledelig å se at vi den siste tiden har blitt etablert flere nye lokalgrupper. På tross av hjemmekontor, hjemmeskole og ingen leirer har flere ungdom sett viktigheten av å engasjere seg for rettferdighet. Det gir meg et stort håp for fremtiden! Selv håper jeg Changemaker blir for dere, det Changemaker har vært for meg - et trygt hjem hvor vi bygger hverandre, skaper ny politikk og forandrer verden sammen.

Da jeg som 15-åring introdusert til Changemaker var jeg veldig frustrert. Ingen i min krets, hverken unge eller voksne, brydde seg noe særlig om verden. Jeg ville bidra til at verden ble mer rettferdig, men det virket så stort. Jeg ante ikke

Changemaker Tønsberg
hvor alt startet.

Demonstrasjon for at
regjeringa skulle få en
utviklingsminister.

Fra skolestreik
i august 2019.

hvordan lille meg skulle skulle gjort noe sånt. I Changemaker fant jeg svaret! Changemakere lærte meg hvordan verden fungerte, alt det gode og alle de tingene som egentlig var ganske kjipt. Og siden det har jeg aksjonert på hver eneste kampanje og feiret hvert gjennomslag. Global rettferdighet er ikke noe vi kan få til på en dag, men om vi er med å skyve oss litt lengere frem, hver bidige dag. Ja det er det faktisk helt sjukt bra. Så kjære Changemaker - takk for at du ga meg troen på en bedre verden!

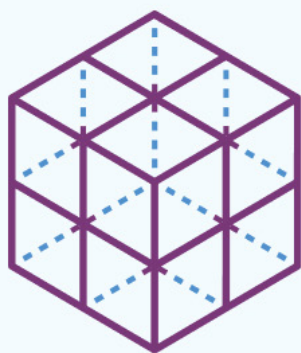
De siste tre årene har jeg hatt livets oppdrag! Jeg har skrubba frivilligkontoret, holdt appell på tredemølle (mens jeg løp), krangla med sinte gubber på dagsnytt 18, sittit hundrevis av timer på tog, hatt landstyremøte i halloween-kostyme

og rappet som en elefant på åpen scene. Det har virkelig vært drømmejobben. Det viktigste jeg kommet til å ta med meg videre er dog ikke noen av disse tingene - det er alle dere, og alt vi har fått til sammen.

Etter tre år som leder gir jeg staffettspinnen videre på SommerSNU - Håper vi sees der! Jeg gleder meg enormt til å heie på dere fra sidelinja og være deres aller ALLER største fan!

Verdens største klem,

Embla Mathisen
Embla

**FINANCIAL
ACCOUNTABILITY
TRANSPARENCY &
INTEGRITY**

NYTT INTERNASJONALT SKATTESYSTEM?

TEKST Dinah Iversen FOTO FACTI-panelet

Dinah Iversen
er medlem av politisk
utvalg for gjeld og
kapitalflukt

I Februar kom FACTI-panelet (FN-panelet for finansiell ansvarlighet, åpenhet og integritet) ut med sin sluttrapport om det internasjonale skattesystemet. Her foreslår de en rekke viktige tiltak for å sikre et rettferdig skattesystem som vil bidra til å kunne nå FNs bærekraftsmål. Dette er en stor seier for Changemaker som lenge har jobbet for å få på plass et oppdatert og rettferdig skattesystem.

Det har lenge vært et problem at multinasjonale selskaper unndrar seg skatt ved hjelp av skatteparadiser, hemmelighold og kompliserte selskapsstrukturer. Hvert år forsvinner så mye som 600 milliarder dollar i skatteparadis. Dette er spesielt kritisk for lav- og mellominntektsland der disse pengene kunne bidratt til utvikling.

De tapte inntektene kommer særlig godt frem i lys av den globale pandemien som forverrer allerede eksisterende systematiske utfordringer.

Helsesektoren i mange lav- og mellominntektsland er ikke på langt nær godt nok utrustet til å takle korona, og disse pengene gjort en forskjell. Flere andre finansinstitusjoner har tidligere jobbet for en forbedring av skattesystemet, men har blitt kritisert for manglende inkludering av lavinntektsland, implementering og håndheving.

Nå har FACTI-panelet utarbeidet en rapport der det fremmes 14 forslag for en systematisk løsning på det internasjonale skatteproblemet. Her legges det vekt på åpenhet og inkludering. Flere av tiltakene er sammenfallende med Changemakers politikk, noe som betyr gjennomslag for organisasjonen. Blant disse forslagene kommer det frem et ønske om å opprette en mekanisme innenfor FN som kan håndtere utfordringer rundt internasjonal skattlegging. Dette har lenge har vært etterlengtet.

Videre er det foreslått

enhetlig skattelegging, som hovedtemakampanjen i 2017, skatt 2.0., handlet om. At man må se helhetlig på en bedrifts inntekter, opp mot hvor verdiskapingen skjedde. Man fordeler overskuddet basert på hvor selskapet har solgt varer, hvor de har arbeidere eller hvor de har utvunnet råvarene til produktet. Da får man en rettferdig fordeling av skatten på selskapenes overskudd. Finansiell åpenhet og ansvarlighet er helt grunnleggende for å kunne forhindre ulovlig kapitalflukt og det er bra at dette blir tatt på alvor.

Rapporten fra FACTI-panelet gir håp om en lysere fremtid i henhold til et rettferdig og globalt skattesystem. Istedenfor at det går tapt flere milliarder dollar hvert år i offentlige inntekter, kan et slikt system bidra til at nødvendige ressurser blir brukt på utdanning og helse. Disse tiltakene vil også kunne spille en avgjørende rolle for å kunne nå bærekraftsmålene.

PODCASTTIPS!

TEKST Magnus Heier FOTO Juha Han, Unsplash

JENTESEX

Influenserne og samboerne Camilla Lorentzen og Julie Visnes snakker om alt fra flau historie og opplevelser, til gode personlige erfaringer som får lytteren til å reflektere. «Jentesex» er en uhøytidelig, men utrolig viktig podcast hvor det diskuteres i viktige tanker og spørsmål som omhandler både sexliv, seksualitet og forhold. Podcasten har en rolig og avbalansert tone, noe som gjør at man føler seg plassert i en trygg boble når både vanskelige og underlige temaer som selvbilde, seksualitet og tabu blir diskutert.

FENOMENET GRETA THUNBERG

«Fenomenet Greta Thunberg» er en miniserie av NRK sin podcast «P3 Dokumentar», på fire episoder. Denne miniserien tar for seg historien til Thunberg og hennes vei fra å være en ung og utstøtt jente til å bli et internasjonalt idol for klimasaken. Dokumentaren tar for seg flere historier som er blitt fortalt av både Greta sin familie, og andre

medier om Greta sin ungdom, og hvordan hennes bekymringer for klimakrisen har formet henne, og gjort henne til den store forkjemperen hun er blitt. Podcasten tar deg med på en utrolig reise, hvor man blir bedre kjent med Thunberg, og får et innblikk i hvordan hun gikk fra å være en ung klimaaktivist til en av de yngste personene som noen gang har talt i en FN-samling.

STATSVITENSKAP OG SÅNT (SOS)

Førsteamanuensis for statsvitenskap på HiØ, Harald Borgebund og Sondre Lindahl leder podcasten «Statsvitenskap og sånt (SOS)». Der tar de for seg både nasjonale og internasjonale aktuelle hendelser i mediebildet, og andre politiske spørsmål og dilemmaer. De diskuterer deretter de aktuelle sakene med et statsvitenskapelig perspektiv, men uten å dykke for dypt ned i kaninhullet, slik at diskusjonen er forståelig og kan nytes av alle slags lyttere. I tillegg er det stor sannsynlighet for at man vil lære noe nytt og spennende

når man lytter til disse professorene diskutere. Dette er en podcast som belyser lytterne med mange spennende perspektiver, teorier og diskusjoner rundt den politiske dagsordenen, og samfunnet generelt.

KRIMPODDEN

«Krimpodden» er en deilig truecrime laget av VG, med krimexpert Øystein Milli i spissen, som blant annet er kjent for å ha skrevet en bok om trippeldrapet i Orderud i 1999. Programleder er journalist Tor-Erling Thømt Ruud. I podcasten graves det dypere inn i norsk krim, og gir lytterne nye og spennende sider av saker som har blitt mye omtalt i mediebildet. Podcasten tar for seg både nyere aktuelle saker som Lørenskog-forsvinningen av Hagen i 2018, og eldre saker som har satt dype spor i norsk historie, som Banheia-saken i 2000. Det diskuteres i norske krim-saker i løst og fast, og man får ofte høre spennende intervjuer med aktuelle personer i sakene i studio.

Magnus Heier
er skribent
for Changemaker.

Flyktningstudenter i Mahama-leiren i Rwanda.
Foto: UNHCR / Antoine Tardy

Sara (20) er en av de heldige som har mottatt et DAFI-stipend som blant annet dekker skolepenger, kost og losji, samt språkundervisning. Foto: UNHCR / Elisabeth Arnsdorf Haslund

FLERE FLYKTNINGER FÅR TILGANG TIL UTDANNING

Per dags dato er det kun 3% av flyktninger som har tilgang til universitet eller annen høyere utdanning. Nå har FNs flyktningorganisasjon UNHCR satt seg et hårete mål om at denne andelen skal stige til 15% innen 2030.

TEKST Mari Romslo Kommedal, arbeidsgruppeleder i Verdens Beste Nyheter. Les flere gode nyheter på verdensbestenyheter.no

Sara Dardar er 20 år gammel og studerer bygningsdesign ved Amman Arab Universitetet i Jordan. Hun flyktet fra Damaskus i Syria til Jordan i 2012 og mottok i 2017 et DAFI stipend. DAFI (Albert Einstein German Academic Refugee Initiative) er et stipendprogram som gir kvalifiserte flyktningsstudenter muligheten til å ta en universitetsgrad i deres hjemland eller asylland.

- DAFI har endret livet mitt. Jeg er så glad for denne muligheten, men jeg ergrer meg over at så mange ikke får samme sjanse som vi gjør. Unge trenger håpet og mulighetene som en høyere utdanning gir, uttaler hun til UNHCR.

Sara har et håp om å en gang vende tilbake til Syria og bruke graden sin, da hun tror bygningsdesign og byplanlegging er akkurat det landet har behov for i fremtiden.

STIGENDE ENGASJEMENT

Elisabeth Arnsdorf Haslund er

nordisk talsperson for UNCHR, FNs høykommissær for flyktninger. Hun ser positivt på den nye utviklingen.

- Vi ser universiteter og akademiske institusjoner som tilbyr stipender til unge flyktninger. Vi opplever et stigende engasjement fra privat sektor til å engasjere seg og være med på å sikre innovative og digitale løsninger, som også under COVID-19 har hatt avgjørende betydning, sier Haslund.

Ifølge UNCHR sin utdanningsrapport fra 2016 lå andelen av flyktninger som fikk høyere utdanning på 1%, men det siste året har tallet steget til 3%. Dette skyldes blant annet UNCHRs arbeid, som sammen med regjeringer, partnere og den akademiske verden skal sikre at tallet stiger til 15%. Målet er blant annet at barn og unge skal ha muligheten til å lære, utvikle sitt potensial og forhandle om fredelig sameksistens og bidra i samfunnet, ifølge deres strategirapport for utdanning fra 2019.

ØNSKER OGSÅ Å HJELPE FLYKTNINGBARN

Innenfor grunnskoleutdanning har UNCHR også en rekke spennende partnerskap, blant annet Vodafone, som skal sikre at flere flyktningbarn får skolegang. Blant annet gjennom connected learning og digitale løsninger, forteller Haslund.

- Utdannelse kan være den faktoren som virkelig endrer unge flyktnings liv. Ved å gå på skole og få utdanning kan de få den kunnskapen og de ferdighetene som er avgjørende for at de kan leve produktive og selvstendige liv, og i det hele tatt være i stand til å gjenoppbygge sine liv, når krig, konflikt og forfølgelse har tvunget dem ut på flukt.

I dag er det flere flyktningbarn og unge som ikke har muligheten til å realisere sitt potensiale, men man har også sett viktige fremskritt, mener Haslund.

Her finner du alle aktive lokalgrupper
i Changemaker. Hvis du starter en
gruppe eller forandrer adresse,
send en e-post til post@changemaker.no

MÅNEDENS CHANGEMAKER

Matilde Angeltveit
er 2. nestleder i
Changemaker

Året er igang, og jeg vet at det er så mange flinkere Changemakere rundt om i landet som fortsetter å bruke mange timer hver uke på å gjøre verden til et bedre sted. Derfor skal vi dette semesteret ha kåringer av "Månedens Changemaker", en svært prestisjefull utmerkelse til noen (men selvfølgelig ikke den/de eneste) som har gjort en spesielt stor innsats.

TEKST Matilde Angeltveit FOTO Privat

Januar

Den første måneden går "Månedens Changemaker" til to stykker som har utmerket seg i helseutvalget, i arbeidet med kampanjen 16 Days of Activism før jul, nemlig Thea Nordli og Nora Fredriksen Lunde!

Februar

Vi i AU har fått inn flere gode nominasjoner, men en som virkelig har utmerket seg denne gangen er Helene Åsnes fra lokalgruppa i Bergen! Helene har holdt appell ved markeringen av atomvåpenforbudet i Bergen, og engasjert seg i #HvisIngenSjekka kampanjen med å på eget insj har hengt opp plakater og arrangert insta-konkurranse. Helene er helt uerstattelig for Bergen Student, og kåres derfor til Månedens Changemaker i februar, hurra!

Mars

Denne gangen går den ærefulle utmerkelsen til vår alles PUKM og deres arbeid med insta-kontoen @klimaogmiljø som utvalgsmedlem Vilde Paulsen tok initiativ til! Hurra for Vilde og kreativ korona-aktivisme!

April

Denne måneden kåres Anna Thylén og resten av PUFF til prisen: for deres fantastiske innsats i det siste hvor det har skjedd mye på våpeneksport-temaet og oljefondet!! Veldig bra jobba!

OPPSLAGSTAVLA

MIN SIDE

Changemaker har det som heter min side (<https://changemaker.no/min-side>) hvor du selv kan gå inn å gjøre endringer på kontaktinformasjon og se hvilke arrangementer som skal holdes, og om du har betalt kontingent.

CHANGEMAKER AGDER PÅ TISE

Changemaker Agder har opprettet en bruker på appen Tise hvor de selger brukte klær og ting hvor pengene de tjener doneres til Kirkens Nødhjelp.

FORANDRINGS- PODDEN

Har du sjekket ut Changemakers egen podcast, Forandringspodden, enda? Der kan du lytte til de mest aktuelle og viktige sakene Changemaker jobber med for tiden. Du finner den der du hører podcast!

ANMELDELSE AV TØY-BIND

For folk som meg, som ikke er heelt med på menskopp-hypen men samtidig synes det er fint å gjøre ting mer miljøvennlig der man kan, så er tøy-bind et godt alternativ! Jeg har testa, og her er min opplevelse:

- Mye mer behagelig enn vanlig engangsbind, faktisk!
- Ikke noe lukt
- Holder seg godt på plass (er vinger med en liten knapp under, men den merker man ikke egentlig)
- Føles ikke klumpete
- Vannfaste så lekker ikke (der var jeg litt skeptisk faktisk, men positivt overraska!)
- Null stress å skifte, selv hvis man er hjemmefra: man pakker de sammen og putter i en liten pose som følger med
- Enkle å vaske
- Veldig god absorpsjon, bedre enn på vanlige synes jeg!
- Fine og fargerike!
- Økonomisk på sikt, man trenger bare kjøpe de en gang
- Man får god samvittighet og føler seg flink og miljøvennlig<3
- Kan fås i flere forskjellige størrelser og fasonger.

Oppsummert: Kan virkelig anbefales! Var skeptisk men ble overbevist. Jeg bestilte fra EcoWoman, men de selges masse forskjellige steder.

Returadresse:
Changemaker
Kirkens Nødhjelp
Pb. 7100
St. Olavs Plass
0130 Oslo

Mer informasjon finner du
på www.changemaker.no